

Szegedi Péter

Pálya a magasban

„Életüket és testi épségüket szolgáltatják ki...” 1.

Dávid Vilmos halála

„A football játék egyik rejtélye athletikai sportjainknak. (...) A laikus világban még mindig el van terjedve az a nézet, hogy durva és veszedelmes valami.” Amikor e sorok a Sport-Világ 1897. január 31-i számában megjelentek, gyakorlatilag még csak néhány tucatnyi embernek volt lehetősége arra, hogy Magyarországon labdába rúgjon. Az viszont kétségtelen, hogy nálunk a labdarúgás volt az első olyan, tömegek által űzött modern sportág, ahol a résztvevők akarva-akaratlanul sérülést okozhattak egymásnak. A korszak népszerű sportágait űzők, a kerékpárosok, evezősök, atléták és mindenekelőtt a tornászok közül sokan, többek között erőszakossá-

véd” csak feltartani tudta a csatárt, aki „kezdő játékos lévén a legerősebb iramban rohant a kapuvédőre”. Dávid elgurította a kapus mellett a labdát, de kikerülni már nem tudta. A testi épségét védő Weinber maga elé húzta karját, s így akaratlanul belekötött Dávid gyomrába. A csatár a földön maradt, majd a bíró kérdésére kijelentette, hogy Weinber nem szándékosan ütötte meg, és tovább szeretne játszani. Malaky azonban – látva Dávid állapotát – erre nem adott engedélyt: a Törekvés tíz emberrel fejezte be a találkozót – melyet végül 3–1-re megnyert.

Sajnos a források hiányosságai miatt nagyon nehéz pontosan rekonstruálni, hogy mi vezetett Dávid Vilmos halálához. Az biztos, hogy Dávid szülei Hársfa utcai lakásában halt meg a mérkőzést követő harmadik napon, majd a Kerepesi úton temették el. A Törekvés gyászjelentést adott ki, sírjánál Barek Sándor, a klub alapító tagja mondott beszédet. A játékos édesapja gondatlanságból okozott emberölés vétsége miatt feljelentést tett, azonban az ügyészség 1903 elején megszüntette a nyomozást. A határozatból – melyet az Ügyvédek Lapjából ismerünk, hiszen az ügyre vonatkozó levéltári források nem maradtak fenn – nem derült ki a halál oka. A Sport-Világ szerint bélcsvarodást végzett Dáviddal, amiről azonban aligha tehetett Weinber. Az Est tizenegy évvel később, egy másik halálos futballbaleset kapcsán a Dávid-ügyre visszaem-

ga miatt is néztek idegenkedve az „angol rugósdira”. Jellemző például a Magyar Hírlap egyik 1899-es cikke. A lap több orvos és sportember véleményét kérte ki a labdarúgásról, s a honi tornászok egyik ikonikus alakja, Maurer János, a Nemzeti Torna Egylet művezetője kifejtette: a futball durva játék, csak múló divat, ráadásul nem fejleszti egyenletesen a testet.

1900 nyarán a futball ügye már a budapesti városházát is megjárta. A közoktatási bizottság egyik tagja kezdeményezte, hogy a főváros az összes iskolában tiltsa meg a futballjátékot – a közgyűlés azonban elvetette az indítványt. A futball az óvá kritikák ellenére gyorsan terjedt, 1901-ben megalakult a labdarúgó-szövetség, s még ebben az évben megrendezték az első bajnokságot is. A kritikus hangok elhalkultak, hiszen a pályákon csak elvétve fordultak elő komolyabb sérülések.

lékezve arról cikkezett, hogy a játékos a meccset megelőző napon fogadásból meg akart enni egy kiló csokoládét. A boncolás – írta Az Est – bélcsvarodást állapított meg, ezért a másik futballistát felmentették. Az ügyészségi határozat azonban nem említi sem a csokoládét, sem a bélcsvarodást, viszont részletesen tárgyalja Weinber szerepét: „Semmi alap sincs arra a feltevésre, hogy W. szándékosan tört D. Vilmos élete vagy testi épsége ellen. A nyomozásnak reá nézve legterhelőbb adataiból is csak annyit lehet megállapítani, hogy a verseny hévében nem tartotta be a játékszabályokat, nem oda és nem úgy rúgott, a hova és a hogyan szabad rúgni.” Valószínű, ha a boncolás egyértelművé teszi a túlzott csokoládéfogyasztás szerepét, akkor a nyomozást megszüntető ügyészségi határozat nem foglalkozott volna a két játékos összeütközésével, vagy legalább említést tesz a többi körülményről is. Nem elképzelhetetlen tehát az a verzió sem, hogy a nagy mennyiségben elfogyasztott csokoládé és a két labdarúgó összecsapása együttesen vezethetett Dávid halálához.

Sporttörténeti szempontból természetesen ennél sokkal érdekesebb a haláleset utóélete. Az egyik fontos következmény, hogy – bár a sportág betiltását senki sem követelte – újra felerősödtek a futballellenes hangok, ősszel pedig a labdarúgó-szövetség első ízben fogalmazott meg erőszakellenes rendelkezéseket. A Dávid-

Az idilli állapot csak 1902 tavaszáig tartott. „Jobb szerettük volna a dolgot elhallgatni, ne hogy a sport ellenfeleinek újabb anyagot szolgáltatassunk arra, hogy egy szerencsétlen véletlenből vagy egyesek meggondolatlanságából és hibájából fegyvert kovácsolhassanak az egész, magában véve ártalmatlan és egészséges sport ellen” – e mondattal kezdődött a Sport-Világ „Szerencsétlenség a football-mérkőzésen” cikke. Az FTC régi, Soroksári úti pályáján 1902. május 11-én rendezték a Törekvés–BAK másodosztályú mérkőzést. Malaky Mihály bíró (később az FTC egyik vezetője) szerint „a játék maga az első félidő végéig a legfairabb volt, mikor is mindkét csapat nagy ügyességgel brillírozott, míg végre a jobb, az ügyesebb egy goalt ért el.” A második félidőben a hátrányban játszó BAK „ügyességét nem találta elegendőnek, testi erejének fölényét is küzdelembe próbálta vinni, mit azonban lefűtyüléseim meghiúsítottak. A BAK publikuma, illetve hangadó körei folytonos közbeiktatásaikkal akartak az ítélet kimondásában befolyásolni, s a legközönségesebb kifejezésekkel tiltakoztak azon ítéleteim ellen, melyeket több ízben a fair játék érdekében a BAK terhére kimondottam.”

A második félidő közepén Dávid, a Törekvés ifjú és tapasztalatlan csatára egyedül vezette a labdát a BAK kapujára. Malaky szerint Weinber József, a „közönség által felhecczelt BAK kapu-

ügy másik fontos mozzanata az ügyészség később sokat idézett, precedensértékű határozata volt. Ennek lényege, hogy ha egy sportoló játék közben sérülést okoz ellenfelének, és egyértelműen kizárható a szándékosság, akkor tettének elbírálása nem az igazságszolgáltatás feladata. Ebből az is következik, hogy az ilyen eseteket a sportági szövetségek illetékes bizottságai saját, belső szabályaik alapján szankcionálják.

Az ügyészség határozata ugyanis kimondta: „A football játékos mindig ki van téve annak, hogy egy gyakorlatlan vagy akár a legjobb játékosnak helytelenül irányított rúgása nem a labdát, hanem az ő bokáját vagy egyik testrészt éri. Nagy izomerő, a rugékonyság és kitarás, a mit ez a játék megkíván, magával hozza, hogy a fiatal emberek játsszák. Ez a körülmény és a versenyességgel együtt járó izgalom pedig csak növeli a játékszabályok be nem tartásának és ezzel a sérülésnek esélyeit, a mint hogy mindennapi dolog, hogy a football versenyeknek súlyos sebesültjei vannak. A kik az ilyen játékban részt vesznek, azok járnak el gondtalanul (kiemelés az eredetiben – Sz. P.). Mindegyikük tudja, hogy játék közben minnek van kitéve. A mikor közös egyetértéssel mégis játsszanak, életüket és testi épségüket szolgáltatják ki egymás feltételezett ügyességének és nyugodtságának. Ezen a ponton megszűnik az élet és testi épség büntetőjogi védelme.”